

FRA/EIGE paziņojums presei
Vīnē/Viļņā, 2026. gada 3. martā

**PUBLICĒŠANA AIZLIEGTA LĪDZ 2026. gada 3. martam plkst. 12.00
pēc Centrāleiropas laika**

ES mēroga apsekojums izgaismo pret sievietēm vērstas psiholoģiskas un ekonomiskas vardarbības un kibervardarbības apmēru

Jaunākais ES apsekojums par ar dzimumu saistītu vardarbību atklāj skarbu realitāti – vardarbība pret sievietēm ir plaši izplatīta, tā arvien biežāk notiek digitālajā vidē, un iestādes, kurām šādas vardarbības izpausmes ir jānovērš, tam nepievērš pietiekamu uzmanību. Intīmā partnera vardarbība, psiholoģiska vardarbība, ekonomiska vardarbība un kibervardarbība ir vieni no izplatītākajiem, bet bieži vien vismazāk atzītajiem vardarbības veidiem. ES Pamattiesību aģentūra (FRA) un Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE) mudina Eiropas Savienību ņemt vērā sieviešu pieredzi tiesību aktos, kā arī rīcībpolitikas plānošanā un ieviešanā. Gadījumu skaits, par kuriem netiek ziņots, liecina, ka upuru aizsardzības sistēmas pienācīgi nedarbojas.

Ir pagājis jau 10 gadu, kopš FRA publicējusi [pirmo nozīmīgo ES pētījumu par vardarbību pret sievietēm](#), bet, neraugoties uz ievērojamo progresu tiesību aktos un rīcībpolitikas plānošanā, vardarbība pret sievietēm ES joprojām ir plaši izplatīta.

Jaunākajā ziņojumā "[ES apsekojums par ar dzimumu saistītu vardarbību: pierādījumi politikai un praksei](#)" ir padziļināti analizēti otrā ES mēroga apsekojuma rezultāti. Katra trešā sieviete ES piedzīvo fizisku vai seksuālu vardarbību. Intīmā partnera vardarbība, psiholoģiska vardarbība, ekonomiska vardarbība un kibervardarbība ir ārkārtīgi izplatīti, taču bieži vien vismazāk atpazīti vardarbības veidi.

"Vardarbība pret sievietēm ir pamattiesību pārkāpums," saka FRA direktore [Sirpa Rautio](#). "Visā ES sieviešu tiesības uz cieņu, drošību un vienlīdzību joprojām tiek plaši pārkāptas. Tas, ka vardarbība tiek normalizēta, slēpta vai ignorēta, atspoguļo sistēmiskas nepilnības tiesību ievērošanā. Dalībvalstīm ir skaidrs pienākums novērst vardarbību, aizsargāt upurus un nodrošināt iespēju vērsties tiesā, un apsekojuma secinājumi liecina, ka šajā jomā joprojām ir steidzami jārīkojas."

Par lielāko daļu vardarbības gadījumu bieži vien netiek ziņots. Policijai par fizisku vai seksuālu vardarbību ziņojušas tikai 6,1 % sieviešu, kas to piedzīvojušas no partnera puses, un tikai 11,3 % sieviešu, kuru pāridarītājs nav bijis to partneris. Visbiežāk minētie iemesli, kāpēc netiek ziņots par noziegumiem, ir kauns, pašpārmertumi, bailes un neuzticēšanās policijai. Neziņošanu veicina arī nezināšana par atbalsta tīkliem vai nespēja tiem piekļūt.

"Ja sievietes nevar pajauties uz to, ka atbildīgās institūcijas tās aizsargās, mums jādomā, kas būtu jāmaina sistēmā, nevis kas vēl būtu jādara sievietēm," saka EIGE direktore [Karīne Šēle](#). "Šie secinājumi ir kā ceļa karte valsts iestādēm – profilaksei, agrīnai

intervencei, specializētiem, dzimumsensitīviem un uz cietušo orientētiem pakalpojumiem ir jāklūst par normu, nevis vēlamiem pasākumiem.”

Lūk, daži svarīgākie ziņojuma konstatējumi:

- **Seksuāla vardarbība un piekrišana:** seksuālai vardarbībai biežāk raksturīgs brīvi dotas piekrišanas trūkums, nevis fiziska spēka izmantošana. Sievietes izvarošanai gandrīz divreiz biežāk tiek pakļautas ar piespiešanu vai nespēdamas atteikties no dzimumsakara, nevis ar fizisku spēku.
- **Intīmā partnera ekonomiskā un psiholoģiskā vardarbība ir izplatīta, taču mazāk pamanāma:** 29,9 % sieviešu ir piedzīvojušas psiholoģisku vardarbību no sava partnera puses. Tā ietver pazemošanu, greizsirdību, iebiedēšanu vai kontrolējošu rīcību. 12,7 % gadījumu tas notiek bieži. Uzdodot papildu jautājumus, tika noskaidrots, ka 20,3 % sieviešu ir piedzīvojušas ekonomisku vardarbību no sava partnera puses, piemēram, viņām nav atļauts strādāt un nav kontroles pār ģimenes finansēm.
- **Intīmā partnera vardarbība nopietni ietekmē sieviešu dzīvi:** 9,8 % sieviešu partneris ir traumējis fiziski, bet 9,6 % – garīgi. Partnera vardarbības dēļ 17,6 % sieviešu bija nepieciešams atvaļinājums no darba, bet 30,8 % nespēja veikt mājas darbus. Lai tiktu galā ar sekām, sievietes bieži lieto zāles (25,8 %) un alkoholu vai narkotikas (17,1 %).
- **Vardarbība bērnībā un tās paliekošās sekas:** 32,9 % meiteņu ir piedzīvojušas fizisku vai emocionālu vardarbību no vecākiem. Tas var izraisīt vardarbības ciklu, jo sievietēm, kas bērnībā cietušas no seksuālas vardarbības, ir trīs līdz četras reizes lielāka iespēja ciest no seksuālas vardarbības pieaugušā vecumā.
- **Digitalizācija pastiprina vardarbību:** 8,5 % sieviešu ir tikušas pakļautas kibervajāšanai, un 7 % strādājošo sieviešu ir cietušas no seksuālas uzmākšanās tiešsaistē. 10,2 % sieviešu intīmais partneris ir uzraudzījis viņu atrašanās vietu vai tās izsekojis.

Lai likumus pārvērstu reālā darbībā, ES ir pastiprinājusi savu tiesisko regulējumu, tai skaitā pieņēmusi Direktīvu par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu un ratificējusi Stambulas konvenciju. Taču ar tiesību aktiem vien nepietiek.

Apsekojumā ir norādītas skaidras prioritātes: uzlabot ziņošanas sistēmas, lai tās būtu ievērojamākas pret cietušajiem un vērīgākas pret ar dzimumu saistītām atšķirībām; nodrošināt piekļuvi vispusīgam atbalstam, ieskaitot veselības aprūpi un specializētus pakalpojumus; kriminalizēt seksuālu vardarbību, kuras pamatā ir piekrišanas trūkums; paplašināt tiesisko aizsardzību, attiecinot to arī uz ekonomisku un psiholoģisku vardarbību; asāk reaģēt tehnoloģiju veicinātas vardarbības gadījumos un veikt investīcijas agrīnā profilaksē, bērnu aizsardzībā un sistēmās, kuras ir atbilstošas upura traumai.

Šajā ziņojumā ir sniegti detalizēti secinājumi, kas izriet no ES dzimumbalstītas vardarbības apsekojuma rezultātiem, un tas papildina [2024. gada ziņojumu, kurā izklāstīti galvenie konstatējumi](#) par vardarbības vispārējo izplatību, partneru un citu personu īstenotu vardarbību un aizskaršanu darbavietā.

Apsekojuma kopīgi veica *Aerostat*, *FRA* un *EIGE*, pamatojoties uz vairāk nekā 114 000 intervijām, kas tika īstenotas no 2020. gada septembra līdz 2024. gada martam.

Kontakinformācija sīkākas informācijas saņemšanai:

- *FRA*: media@fra.europa.eu / Tālrunis: +43 1 580 30 642
- *EIGE*: georgie.bradley@eige.europa.eu / Tālrunis: +370 6982 78 26